

Verslag van de boerderij in 1910.

Het vorige jaar had ons in zijne nattigheid verlaten, ook de beide eerste maan_den_ van het nieuwe jaar gaven buitengewoon veel regen. Een paar dagen, viel er een dikke laag sneeuw, welke echter ook direkt weer verdween. Vooral Februari was ruw met daar-bij gepaard gaande stormen en onweers. Het water hoopte zich in de bodem zoo op, dat graafwerk onmogelijk was. Zelfs de kelders liepen onder en moesten, met eene pomp zoo nu en dan, soms een paar keeren per dag, leeg gepompt worden. Onze waterschappen werden dan ook zeer op proef gesteld en was het niet mogelijk altijd voldoende af te stroomen. Gelukkig is de waterloozing hier niet van dien aard dat de toestand noodlottig wordt. In Friesland was de toestand zeer kritiek. Een groot deel der landerijen, en zelfs dorpen liepen onder water, zoodat de bewoners hier en daar de huizen moesten ontruimen. Sommigen bracht dezen toestand in verband met de verschijnende kometen, iets wat echter door de weten-schap wordt betwist. Deze natte periode duurde tot ongeveer 12 Maart, waarop het begon te drogen, en men, den 24_sten_ Maart kon beginnen, met zaaien, alhoewel de grond nog niet erg droog was. Het was prachtig weer en hield steeds aan, zoodat al het zaaien direkt achteralkaar kon plaats hebben en men den grond flink kon bewerken. Ook het vlas werd reeds grootendeels begin April gezaaid. Deze mooie dagen, verliepen echter op den duur in een drooge periode, welke omstandigheid zeer ongunstig werkte op den nattings-polder. De grond en wel in 't bijzonder de meer zware en goed bewerkte, werd te droog, zoodat de gezaaide vruchten, waarvan de kiemkracht reeds slecht was, velen te hol op kwamen en, zich daarbij ook nog slecht ontwikkelden. Menig perceel moest dan ook worden herzaaid. Beter ging het met de grasen klaverlanden. Reeds half April konden de schapen er in, 't laatst van deze maand de koeien dan, ook in de weide komen.

Weliswaar door het drooge weer kon men, altijd met gunstig gevolg de gewassen wieden, en krabben, doch daarmee had men de handen vol, omdat het zomerkoren te kaag [?] opschoot en de wintergewassen door den vroegloopen, natten winter vrijwel wintergrasen dergelijke bevatten. Deze droogte hield aan tot ongeveer half Juni, terwijl in al dien tijd slechts twee keer een buitje regen was gevallen. Tot gevolg was dat menig gewas eigen-lijk gezegd grootendeels mislukte. Sommige stukken vlas bleven veel te kort, vele perceelen erwten te hol met totaal geen gewas terwijl van de halmgewassen ook menig stuk te weinig stroo gaf. Veelal gunstiger was het met de klaver en graslanden. Deze ontwikkelden zich buitengewoon weelderig, zoodat het voor dezen gewassen een zeer gunstig zomer was te noemen. Wel was het vee en de paarden dan ook niet veel aan te zien, terwijl tegen half Juni een flinke... [afgebroken]

Historisch en Taalkundig Commentaar

- **Kometenvrees en Wetenschap (1910):** Dit is een werkelijk schitterend cultuurhistorisch detail. Allersma schrijft dat de bevolking de extreme watersnood van begin 1910 weet aan de "*verschijnende kometen*". In mei 1910 passeerde de beroemde **Komeet van Halley** rakelings de aarde, wat destijds wereldwijd leidde tot massale paniek, apocalyptische voorspellingen en bijgeloof over extreme weersomslagen. Allersma toont zich een verlicht en nuchter man door direct te noteren dat dit "*door de wetenschap wordt betwist*".
- **De Grote Friese Watersnood:** De auteur refereert aan de grote wateroverlast in Friesland in januari en februari 1910. Door aanhoudende extreme regenval en stormen raakte de Friese boezem overbelast, waardoor enorme lappen land en complete dorpen (zoals rondom het Sneekermeer en in de Friese Zuidwesthoek) blank kwamen te staan en evacuatie noodzakelijk waren. De Groningse Noordpolder bleef door een betere afwateringstactiek net gespaard.

- **Kelders leegpompen:** De wateroverlast was zo intens dat het grondwater tot historisch hoog niveau steeg. Zelfs in de monumentale Groningse boerderijen liepen de kelders (waar de melk, boter en wintervoorraden stonden) onder water, waardoor men meerdere malen per dag handmatig met de kelder pomp aan de slag moest.
- **Slechte Kiemkracht:** Net als in de latere jaren bleek ook in 1910 het zaaigoed (en met name het lijnzaad voor het vlas) een slechte kiemkracht te hebben. Toen het voorjaar na de natte winter plotseling omsloeg in een gortdroge periode, schoot het graan "*te hol*" (te dun en met grote open plekken) op, waardoor veel akkers opnieuw moesten worden ingezaaid ("*herzaaid*").

...mede hooi gemaaid kon worden, welke onder tamelijk gunstige omstandigheden werd gewonnen. Na den regen ontwikkelden de gewassen zich, het een en ander nog wel meer of minder, maar over 't geheel bleven ze beneden het middelmatige en sommigen beslist slecht. Vanaf half Juni bleef het weer wel meer nattig. Zoo graag we eerder wel regen wenschten, tegen den oogst-tijd verlangt men weer naar drooge dagen. Veel vlas heeft in de laatste dagen dan ook nog wel geleden en vooral later in de schelven nog erg lang moeten blijven staan. Ook de andere gewassen hadden in dien tijd iets van den regen te lijden.

Het zichten, kon reeds vroeg beginnen, want wegens den eenigszins schralen toestand was alles vroegtijdig rijp. Het karwij was men, den 25 Juni en de kool en gerst den 9 en 12 Juli begon-nen te zichten, terwijl ook het plukken van vlas toen reeds in vollen gang was. Was er in hooi dit jaar weinig handel terwijl de prijzen slechts f 25.- bedroeg, in vlas ging dit zoo-zo. De qualiteiten liepen zeer uiteen en de prijzen varieerden van 6 tot 12 ct.. Een groot deel werd verkocht per b.d. [bunder] van f 300 tot f 450 per b.d.. Sommige perceelen waren te slecht om getrokken te worden en zijn later met de machine gemaaid. Het oogsten ging overigens geregeld van de hand, want het weer was tamelijk en er was weinig stoppel. Reeds den 27sten Aug was dan ook alles gezicht uitgezonderd de zaadbieten, welke den 3 Sept. konden worden gesneden. Den 2 Sept was alles binnen onder goede omstandigheden.

Eene prachtige gelegenheid was het dit jaar om het land te ploegen. Vroegv._ de nattel._ ontbloomde, en daarbij gunstig weer en niet veel drukte. Daarbij kwam de gunstige omstandigheid in dezen, dat het weer vanaf Aug. weer in eene drooge periode veranderde, welke tot laat in den herfst aanhield. Voor 't zaaien, waarmee men den 20 September was begonnen, was het land reeds eenige keeren bewerkt, terwijl na 't zaaien, hetgeen reeds vlug achter elkaar nl. 30 Sept was afgelopen, sommige stukken nogmaals met gunstig gevolg kon-den worden geploegd en daarna nogmaals met gunstig flink gecultiveerd. In tegenstelling van het vorige jaar kon het land dus extra gunstig bewerkt worden, bijna zonder uitzondering werden alle stoppels 4 keer geploegd. Bij de sterke droogte van dezen tijd van 't jaar was het echter bezwaarlijk, het winterzaad aan den gang te krijgen. Vele stukken karwij en gerst, vooral op zwaar kleiland, stonden dan ook te hol. Eene omstandigheid welke zeer onaangenaam was. Voor het bietenrooien was het echter prachtig weer, hetgeen dan ook vlot van stapel liep. Eerst den 28 Oct. kwam er voldoende regen dat het zaad, hetgeen nog droog in den grond lag, kon ontkiemen, hetgeen voor een deel ook nog geschiedde. Van de gunstige weersgesteldheid van den herfst tot ver over Nieuwjaar, geheel zonder koude en vorst waren de wintergewassen toch nog voldoende terecht gekomen. Tevens kon men buit._ nog alle mogelijke graafwerken verrichten, welke dan ook tot den 31 December aanhielden, eene omstandigheid welke wein._ pas kwamen, omdat er van den winter weinig te doen was.

Plantenziekten kwamen niet veel voor. De peulvruchten vertoonde zich echter in... [afgebroken]

Historisch en Taalkundig Commentaar

- **Vlas gemaaid in plaats van getrokken:** Allersma beschrijft dat sommige percelen vlas door de extreme droogte zo slecht en kort waren gebleven, dat men ze niet met de hand kon trekken (plukken). Men koos er noodgedwongen voor om het vlas met de maaimachine af te snijden. Dit was historisch gezien een achteruitgang in kwaliteit, omdat bij maaien de waardevolle wortelvezels verloren gaan, maar het bespaarde de boer dure handarbeid op een mislukt perceel.
- **Intensieve grondbewerking ("4 keer geploegd"):** De nazomer van 1910 bood door de droogte een ideale gelegenheid om de stoppels intensief te bewerken. Allersma noteert trots dat bijna alle percelen maar liefst vier keer werden geploegd en daarna nog eens flink werden gecultiveerd. Dit was de ultieme manier om hardnekkig onkruid zoals kweekgras biologisch uit te drogen en te vernietigen, iets wat in natte herfstten onmogelijk was.
- **Te hol op de zware klei:** Net zoals de intensieve grondbewerking een voordeel was, zorgde de droogte op het "*zware kleiland*" ook voor problemen. De zware Groningse zeeklei bakte zo hard dicht dat het pas ingezaaide winterzaad voor het volgende jaar nauwelijks kon ontkiemen en "*te hol*" (met grote open plekken) opkwam.
- **Prachtige bietencampagne en graafwerk:** Waar de herfst van 1912 (zoals we in eerdere verslagen lazen) een modderig drama was voor het bietenvervoer, was het najaar van 1910 een verademing. Door de aanhoudende droogte liep het bietenrooien en het transport over de polderwegen buitengewoon vlot. Bovendien kon men tot oudejaarsdag doorgaan met het graven van sloten en drainage, omdat de grondwaterspiegel historisch laag stond en er geen wintervorst inviel.

...bijzonder in de erwten, de bekende maden. Van sommige stukken kwam dan ook weinig terecht eene omstandigheid welke het erwtenbouwen in de laatste jaren zeer bemoeilijkt. Van de vlasbrand hoorde men niet veel, misschien ook al omdat er weinig lijnzaad was uitgezaaid. Brand of roest in tarwe en gerst kwam eveneens weinig voor. Wel vertoonde zich de halmendoder in sommige perceelen tarwe, zoodat deze te vroeg wegstierven.

Door de regelmatige en beknopte werkzaamheden was er steeds werkvolk genoeg. Over 't geheel werd er, vooral wat het losse volk betref, niet veel verdiend. Het zichten was mede, omdat er weinig stroo was, niet hoog. Van karwij, gerst, kool, erwten, haver en tarwe werd resp. f 9.40; f 2.00; f 14.00; f 15.00; f 13.50 en f 14.00 betaald per b.d. op eigen kost. Het hokken koren 50 ct._. en binden en vlasstrikken f 0.90 en f 1.00 per 100 hok en schoven.

Alhoewel er feitelijk geene reden voor bestond, aangezien de aanbidding van werkvolk steeds dringender wordt, toch worden de daghuren nog steeds opgedreven. De landbouwers berusten hierin nog ten deele, zeker omdat de landbouwtoestanden in de laatste jaren nogal gunstig waren. Jammer echter dat door hoogere uurloonen niet veel verbetering in de arbeiderstoestanden wordt gebracht aangezien ze dan des te eenvoudiger minder uren werken. In den winter, welke echter gewoonlijk zeer kort duurt, is de daghuur nog f 0.75; in den zomer echter f 1.50 en in het voorjaar en herfst f 1.25 per dag van 12 uren. Het oogsten werd per uur betaald met 17½ ct._. Losse ploegers waren er wel te krijgen voor f 8.00 tot f 10.00 in de week. De bodemloonen blijven steeds hoog, alhoewel het aanbod langzamerhand groter wordt. Van knechten van f 150.00 tot f 225.-, luiten van f 75.- tot f 120.00, meiden van f 100.- tot f 150.00, kinder- en kamermeisjes van f 40.00 tot f 100.00. In

alle functies is echter voorzien. Vooral van de jonge knechten kwamen weer velen niet ter plaatse. Deze jongens van 17 à 18 jaar willen pl.m. f 180.00 verdienen en bezitten daarvoor nog te weinig werkrachten. Met 't oog op de arbeidswet van 1909 willen alle landbouwers geen vast knechtenpersoneel...

Het stoomdorschen was dit jaar 33 ct._. voor zwaar zaad, 22 ct._. voor gerst en 19 ct._. voor haver in den zomer; 32 ct._., 21 ct._. en 18 ct._. in den winter. Van boolderen werd f 1.20 en kanari_e_ 60 ct._. per baal betaald. Stroopersen f 1.75 per 1000 klg; voorsto_. vergoeding van draad à f 0.75 per 1000 klg. In 't geheel werd 1087 zk [zak] koren gedorschen, 65.338 klg witstroo geprest, in leens 11.685 klg koolstroo, 18850 klg erwtenen kanariestroo en 780 klg blauwmaanzaadstroo van 't geluick [?] geprest.

Als buitengewone werkzaamheden zijn te noemen het leggen van vier straten, drainbuijen overdwars, aan weerszijden van de laagten d.i. in perceel leeg. 1; het slechten van de kruiskommen der laagten en de laagten in de lengte en de voorste wendakker van Perg. 4 met wagens; terwijl de middendobbelaangten in leeg_. 2 met de hanskar [handkar] voor een deel grond word gebracht, hetgeen medenhemer op 18 roeden pl.m. f 0.60 heeft gekost.

De prijzen der produkten waren in den zomer minder gunstig. Van gerst werd van f 5.00... [afgebroken]

Historisch en Taalkundig Commentaar

- **De "Erwtenmade" en de "Halmendoder"**: Allersma beschrijft een zware aantasting van de erwtenoogst door de *erwtenmade* (de larve van de erwtenbladroller). Deze plaag zorgde er destijds voor dat de teelt van peulvruchten op het Hogeland flink achteruitging. De *halmendoder* (een destructieve bodemschimmel) zorgde er tegelijkertijd voor dat de wintertarwe vroegtijdig afstierf voordat de korrels volgroeid waren.
 - **Kritiek op de Arbeidsmoraal**: Allersma uit felle kritiek op de landarbeiders. Volgens hem leidden de hogere uurlonen er niet toe dat de arbeiders het beter kregen, omdat ze volgens zijn conservatieve visie "*des te eenvoudiger minder uren werken*". Er is hier sprake van een klassiek herenboerenperspectief op de vroege sociale strijd.
 - **De Arbeidswet van 1909**: Een cruciaal historisch detail is de vermelding van de *Arbeidswet van 1909*. Deze wet reguleerde de arbeidskaarten en introduceerde strengere regels voor de tewerkstelling van jongeren en vaste krachten. Allersma noteert dat de boeren hierom terughoudend werden met het aannemen van vast personeel, om ingewikkelde wettelijke verplichtingen te omzeilen. Jongens van 17 tot 18 jaar eisten in zijn ogen bovendien te veel loon (180 gulden per jaar) voor de fysieke arbeid die ze konden leveren.
 - **Gronings Grondonderhoud ("Laangten" en "Wendakkers")**: Bij de buitengewone werkzaamheden duiken prachtige, specifieke Groningse termen op. *Laangten* (langen of laagten) zijn de lagere, van nature nattere delen in een polderperceel. Het *slechten* van de *kruiskommen* betekent het volledig vlakmaken en opvullen van de greppels en kuilen op die plekken. Een *wendakker* (kopakker) is de strook grond aan het einde van het perceel waar de paarden met de ploeg moesten omkeren; deze strook raakte vaak zwaar verdicht en moest handmatig met wagens of een *hanskar* (handkar) worden voorzien van verse grond.
-

...tot f 5.25; van haver f 3.70 tot f 3.90; van tarwe f 6.50 tot f 6.60; van rogge van f 4.30 tot f 4.50; van groene erwten van f 12.00 tot f 13.00; van koolzaad van f 7.00 tot f 8.50; van karwij van f 10.- tot f 11.50; voor maanzaad van f 11.00 tot f 12.50; van lijnzaad van f 10.00 tot f 11.00; van mosterdzaad van f 8.00 tot f 11.00 betaald. Hierin kwam ook weinig verandering bij kleine afwisselingen. Alleen gerst werd tegen 't voorjaar met hogere prijzen betaald, nl. van f 6.10 tot f 6.70. Vlas werd in den zomer grootendeels verkocht van 6 tot 12 ct. per klg en van f 300.- tot f 450.- per b.d.. Ook tegen 't volgende voorjaar waren de prijzen even hoog. Lever was in Sept. een oogenblik hoger en gelukte het om beide sneden blauwbloem voor f 32.50 te verkopen om voor nieuwjaar te leveren. Later daalde de prijs met f 28.- à f 29.-. De fouragehandel had dat jaar weinig te beteekenen. Het stroo was door de fabrieken grootendeels reeds in Dec. en Jan. van 't vorige winter in voorkoop opgekocht van f 18.- tot f 20.00 voor nieuwjaar gemiddelde prijs van de verschillende soorten met f 1.00 verhooging na 1 Jan.. Bij den tijd van levering was de middenprijs nog hoger en werd tot f 22.50 na 1 Januari betaald. De kool-, erwten- en karwijstroo was eenigen voor f 10.00. De prijzen van stroo zijn alle geprest. Suikerbieten met een gehalte van 17% brachten pl.m. f 13.00 op, terwijl voederbieten met f 6.00 werden betaald. Watson de opbrengst van de gewassen betreft, deze valt over 't algemeen tegen. Zie tabelle 1910.

De veehandel was in 't voorjaar vrij goed en later in den zomer, herfst en winter uitstekend. Van melkkoeien werd naar Holland van f 180 tot f 300 betaald. Vette koeien, 30 tot 33 ct.; dezen waren goedkoop 1 jarige van f 50 tot f 85.00. Van de fekkerij tot f 100.00. Jonge kalveren weinig gevraagd. Stiertjes van f 6.00 tot f 11.00; koekalven tot f 20.00. In den herfst waren de prijzen eenig-zins naar eene berekening van 36 ct. per pond. Vette kalveren werden van f 10.00 tot f 18.00 per ½ klg slachtgewicht verhandeld. De schapenhandel had zich weer heel wel hersteld. Van 't voorjaar nog flaag, liep de markt later wel tot f 28.- op. De prijs van jonge lammeren was dan ook van f 8.- tot f 12.00. Drachtige schapen weinig aanbod van f 30.00 tot f 42.00, ter-wijl vette lammeren, in den herfst van f 18.00 tot f 23.00 opbrachten. Fokschapen van f 15 tot f 20 veel gevraagd en bij massa's uit Friesland ingevoerd. In de gunstige gras- en klaver-zomer waren de dieren ook bijna zonder uitzondering van uitstekende qualiteit. Paarden zijn 't gansche jaar door goed gevraagd. Eerste soort handels- en werkpaarden van f 500 tot f 700.- en van f 400 tot f 500.-. Van minderwaardige dieren van f 200 tot f 400.-. In de varkens ging het weer uitstekend. Ze waren 't heele jaar door extra duur nl. van 25 tot 28 ct. per lb levend gewicht, terwijl voor biggen tot f 18.00 werd betaald. Jammer echter dat zich hieronder eene erge ziekte vertoonde en wel de longpest. Totale stallen waren vernietigd en moesten opgeruimd worden, voor mindere biggen. Bij honderden werden deze dieren dan ook zoo naar de markt gebracht. Ook wij deelden in dit lot en moesten 64 stuks, waarvan 14 sterven, verkoopen. Het gevolg was dat van winst nu geen sprake meer was en nog zelfs niettegen-staande de hooge prijzen, een klein verlies werd geleden. Na ontsmetting der hokken werd na 3 maanden weer eenige nieuwe dieren aangekocht waarvan de resultaten nog minder zijn... [afgebroken]

Historisch en Taalkundig Commentaar

- **Export naar "Holland":** Allersma schrijft dat er voor goede melkkoeien *"naar Holland van f 180 tot f 300 betaald"* werd. De auteur hanteert hier de historisch strikte topografische scheiding: hijzelf woonde in de provincie Groningen (het Noorden), en met 'Holland' bedoelde hij de westelijke provincies Noord- en Zuid-Holland. Daar was de vraag naar Gronings melkvee voor de stedelijke zuivelvoorziening destijds zeer groot.
- **Friese Fokschapen:** Door de uitstekende gras- en klavergroei in de zomer van 1910 (zoals vermeld op pagina 1) wilden de boeren hun veestapel snel uitbreiden. Fokschapen werden

daarom "*bij massa's uit Friesland ingevoerd*". De Friese melkschappen stonden destijds bekend om hun hoge vruchtbaarheid en melkopbrengst, wat een welkome aanvulling was voor de Groningse polders.

- **Groningse Vee-eenheden ("Fekkerij"):** Allersma gebruikt de term "*fekkerij*" (soms geschreven als *fekkerij* of *vekkerij*). In het oude Groningse agrarische jargon verwees dit naar een specifiek type jong, schraal of mager op te kweken vee, vaak gekocht om goedkoop vet te weiden op de kwelders en polders.
- **Drama in de Stal (De Longpest):** De auteur documenteert een zware veterinaire crisis op zijn eigen bedrijf. Terwijl de varkensprijzen historisch hoog waren, werd de sector getroffen door de *longpest* (varkenspest of besmettelijke longpleuritis). De impact was desastreus: complete stallen moesten geruimd worden en gezonde varkens werden in paniek massaal naar de markt gebracht om de verliezen te beperken. Allersma verloor zelf 14 varkens aan de ziekte en moest de overige 50 noodgedwongen verkopen, waardoor zijn jaarwinst volledig verdampte en omsloeg in een verlies. Zelfs na drie maanden ontsmetting bleken nieuwe biggen direct weer weg te kwijnen.

...Oude hoenders brachten een goed soort; jonge hanen van f 0.60 tot f 1.00; jonge hennen van f 1.25 tot f 1.50; eenden van f 0.90 tot f 1.00 op. Boter van f 1.25 tot f 1.50, eieren van f 0.55 tot f 0.80. Wol was duur en werd met f 0.90 tot f 1.00 per klg betaald.

Vertimmeringen hadden er dit jaar nogal plaats. De **oude stookhut is afgebroken**. Het **karnhuis en melkenkelder** opgebroken en daartusschen een **nieuwe keuken** afgetimmerd met geheel nieuwe zoldering boven het thans bestaande karnhuis en de keuken. Verder eene **bekapping boven den regenbak** met waschoorvlak. In de woonkamer nieuwe **ramen met spiegelruit**en gezet en in den **middengang eene tegelbevloering** gelegd. Voor 't overige gewoon onderhoud.

De **prijzen der landerijen** waren weer **zeer hoog**. In den herfst nog hooger als vorige jaar. Zoo werd de boerderij van **C. Schallenburg** in den Noordpolder (den Andel) verhuurd aan **Joh. Torringa** voor **f 112.00 per mud** plus 88 l. kwelder onberekend, doch 5% jaarlijks boven de huursom, aan den notaris Dykstra van R. Frnting van I. Frieling voor **f 10.700** onder-hands. De kwelder 2 vor. berekend. De boerderij van de **fam. Noordhof** te Middelstum bij inschrijving voor **f 68.50** aan Stryk G.. De boerderij van **J. Rooda** te Pieterburen aan van Galen van Hattem voor f De boerderij van **Luurt Arkema** te Oldorp gem. Uithuizen groot **39 h.a. 31 a.**, huur doende f 370.- werd verkocht aan **Jac. Bruins** te Rasquert (Zuidpool) voor **f 81.425** plus f 800 voor overname, hetgeen tezamen met inbegrip van em. koolen à 5% en vaste huur berekend naar f 1300 per h.a. **eigen pl.m. f 2150** bedraagt. De boerderij van de gebr. Arkema tegaard (Stitswerd) groot 28 a. aan Dr. Brummer ? .

Noordpolder 30 Januari 1911

H. Allersma

Historisch en Taalkundig Commentaar

- **Moderne Luxe op de Boerderij:** Allersma beschrijft ingrijpende verbouwingen ("*vertimmeringen*") aan zijn boerderij in 1910. Het slopen van de oude *stookhut* (een losstaand bijgebouwtje waar gekookt of gewassen werd wegens brandgevaar) en het samenvoegen van het karnhuis en de melkelder tot een gloednieuwe keuken markeert een

modernisering van het huishouden. De introductie van chique *spiegelruiten* in de voorkamer en een hygiënische *tegelsvloering* in de middengang weerspiegelen de toenemende welstand en de burgerlijke smaak van de Groningse herenboeren.

- **Groningse Landmaten ("Mudden"):** Bij de verhuring van de boerderij van Schallenburg aan Joh. Toppinga in Den Andel hanteert de auteur een pacht prijs van "*f 112.00 per mud*". Een 'mud' of mudzaad was op het Groningse platteland een veelgebruikte informele oppervlakte maat, gelijk aan de hoeveelheid land die men met één mud graan kon inzaaien (meestal omgerekend naar ruim een halve hectare).
 - **Eigendoms- en Beleggingstransacties:** Net als in de latere jaren klagen de boeren over de torenhoge grondprijzen. De boerderij van Luurt Arkema op de historische wierde *Oldorp* (Uithuizen) wisselt voor het destijds gigantische bedrag van ruim 81.000 gulden van eigenaar. De koper is Jac. Bruins, de herenboer die we in de verslagen van de jaren '20 tegenkwamen als eigenaar van de monumentale boerderij *Zuidpool* onder Baflo/Rasquert.
 - **De Handtekening van de Kroniekschrijver:** Met deze pagina wordt het verslag over het jaar 1910 officieel afgerond. Het document is ondertekend door **H. Allersma** in de **Noordpolder op 30 januari 1911**. Hiermee is deze unieke en vroege bladzijde uit zijn agrarische dagboeken succesvol voor u ontsloten!
-